

Materijalni uvjeti za provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskoj ustanovi

Drmić, Dora

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:193280>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI
STUDIJ**

**DORA DRMIĆ
ZAVRŠNI RAD**

**MATERIJALNI UVJETI ZA PROVOĐENJE
GLAZBENIH AKTIVNOSTI U PREDŠKOLSKOJ
USTANOVI**

Zagreb, rujan 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Dora Drmić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Materijalni uvjeti za provođenje glazbenih
aktivnosti u predškolskoj ustanovi

MENTOR: Josipa Kraljić, viši predavač

Zagreb, rujan 2018.

Sadržaj

SAŽETAK.....	4
SUMMARY	5
1. UVOD	1
2. GLAZBA I DIJETE U MAJČINOJ UTROBI	2
3.UTJECAJ GLAZBE NA DIJETE.....	3
4.ODGOJITELJ KAO POKRETAČ GLAZBENOG ODGOJA	5
5. GLAZBENA OSJETLJIVOST	7
6. GLAZBENE AKTIVNOSTI U VRTIĆU	9
6.1 Vrste(oblici, sadržaji) glazbenih aktivnosti.....	9
6.2 Načini rada u glazbenoj aktivnosti	10
7. UDARALJKE	10
7.1 Vrste i načini sviranja udaraljki	11
8. ISTRAŽIVANJE.....	16
8.1 METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	16
8.2 REZULTATI ISTRAŽIVANJA	17
8.2.1 DV RAZLIČAK.....	17
8.1.2 DV TREŠNJEVKA.....	23
8.1.3 DV VRBIK.....	26
8.3 RASPRAVA.....	29
9. ZAKLJUČAK	31
LITERATURA.....	32
Prilozi	33

SAŽETAK

Cilj ovog završnog rada bio je otkriti kakvi su materijalni uvjeti za provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskoj ustanovi. Dakle, opisati kvalitetu, količinu i raznolikost instrumenata koji su trenutno smješteni u odgojno-obrazovnim skupinama.

Za potrebe ovog istraživanja uključen je uzorak od četrnaest odgojno-obrazovnih skupina od čega pet jasličkih, dvije mlađe, jedna srednja, pet starijih i jedna mješovita. Metodom promatranja zabilježeno je stanje materijalnih uvjeta za provođenje glazbenih aktivnosti.

Rezultati istraživanja pokazali su da materijalni uvjeti ovise o dobnoj skupini. Jasličke skupine puno su bogatije instrumentima. U njima se najčešće mogu pronaći štapići, ksilofoni, praporci, činele, kastanjete te razne vrste zvečki (kojih općenito najviše ima u svim skupinama). Opremljenost se smanjuje kako dob raste pa su se u istraživanju pronašle neke starije skupine u kojima nisu postojali nikakvi instrumenti. Kvaliteta materijala ovisi od skupine do skupine, neovisno o dobi. U nekim skupinama odgojitelji jako drže do toga da su instrumenti funkcionalni, estetski privlačni te uredno raspoređeni u prostoru, dok u nekim drugim skupinama vlada potpuno drugačija situacija.

Velik broj instrumenata koji se mogu poslužiti u provođenju glazbenih aktivnosti odgojitelji mogu izraditi samostalno ili sa djecom. Bitno je naglasiti da oni trebaju biti motivirani za rad s glazbom i svjesni pozitivnog učinka kojeg glazba ima na cjelovit razvoj djeteta.

Ključne riječi: djeca, odgojitelji, glazbene aktivnosti, materijalni uvjeti, glazbeni instrumenti

SUMMARY

The aim of this final work was to find out what are material conditions for conducting music activities in preschool institutions like. So, to describe the quality, quantity and variety of instruments that are currently placed in educational groups.

For the purposes of this research a sample of fourteen educational groups has been included of which five are nursery, two young, one middle, five older and one mixed group. The method of observation noted the state of material conditions for conducting music activities.

Research findings have shown that material conditions depend on the age of the group. Nursery groups are much richer in instruments. Most commonly, we can find sticks, xylophones, dabs, rocks, chestnuts and various types of buckles (which are generally the most common in all groups). Equipment is decreasing as the age grows, and some older groups were found in the research in which no instruments existed. The quality of instruments varies from group to group regardless of age. In some groups, educators strongly believe that the instruments are functional, aesthetically appealing and neatly arranged in space while in some older groups a completely different situation is being ruled out.

A large number of materials that can be used in the performance of music activities can be made by educators either alone or with children. It is important to emphasize that they need to be motivated to work with music and realize the positive effect that music has on the overall development of the child.

Key words: children, educators, musical activities, material conditions, musical instruments

1. UVOD

Glazba je umjetnost koja našem uhu progovara zvucima. Ona već u najranijem djetinjstvu postaje izvorom mnogih radosnih doživljaja. Ta zvučna nit koja nas obavija cijelog našeg života uz nas je u mnogim životnim situacijama (Novosel, 2003). Kada smo tužni, ona nas čini još tužnijima, a kada smo sretni još nas više uveseljava. Provođenjem raznih aktivnosti s djecom odgojitelji u dječjim vrtićima odgajaju i obrazuju djecu kako bi ih izgradili kao osobe. Glazbeni odgoj samo je jedan od mnogih "odgoja" kojem se pridaje velika važnost baš zbog pozitivnog cjelovitog utjecaja kojeg on ima na dijete. Uz malo truda glazbom se lako može doprijeti do djeteta, a utjecaj koji će ona imati na dijete zasigurno je dovoljan poticaj za odgojitelje i primjenu glazbe u odgoju. Za većinu aktivnosti koje se provode u vrtiću nužni su materijali. Glazba je veoma zahvalna grana umjetnosti jer je za nju ponekad potreban samo čovjek i njegov glas. Ipak, postoje mnogi instrumenti i poticaji koji se mogu koristiti u provođenju glazbenih aktivnosti u obrazovnim ustanovama kako bi se djeci predstavilo nešto novo, zanimljivo i drugačije.

U novije doba, doba računala, mobitela i ostalih gadgeta, uobičajeno je da je velik broj igračaka u predškolskim ustanovama elektrificiran stoga se čini kao da su neki tradicionalni predmeti, poticaji i običaji pali u drugi plan, pogotovo kada se radi o glazbi. Gotovo svaku pjesmu možemo preslušati preko interneta, no može li to zamijeniti sve što nam daje naš glas, korištenje instrumenata, aplikacija i ostalog?

U ovom će se radu govoriti o materijalnim uvjetima za provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskim ustanovama. Ono što se želi istražiti je kakvi su trenutni materijalni uvjeti u odgojno obrazovnim skupinama, koliko ih ima i kakve su oni kvalitete.

2. GLAZBA I DIJETE U MAJČINOJ UTROBI

Dok je dijete još u majčinoj utrobi, njezin živahan, nježan i dinamičan govor privlači dječju pažnju i na taj način potiče dijete na istraživanje (Marić i Goran, 2013). Uobičajeno je vidjeti trudnicu kako miluje svoj trbuh i pritom pjevuši ili tepa svom djetetu koje je još u utrobi. Što je to što ju navodi da mu pjeva i priča?

U knjizi "Mozart efekt" autora Dona Campbella objašnjava se kako glazba utječe na još nerođeno dijete te kako ona može ojačati um i osloboditi kreativan duh. Osim toga, istraživači sa Sveučilišta Kalifornije u Irvineu otkrili su da slušanje npr. Mozartove sonate za dva klavira može poboljšati sposobnosti prostorne inteligencije za koju je veoma bitno da se razvija u ranoj i predškolskoj dobi. Tako odgojitelji ustraju u razvijanju prostorne inteligencije kod djeteta na način da provode razne igre u kojima će dijete nesvjesno naučiti kako se orijentirati. Znanstvenici su osim toga dokazali da glazba potiče razvoj kreativnih procesa u desnoj mozgovnoj polutki, uz koju vežemo prostorno-vremensko rasuđivanje. Nadalje, u knjizi je opisan rad doktora Alfreda Tomatisa koji je svoj život posvetio proučavanju uha i raznih dimenzija slušanja te je utvrdio da zvuk za čovjeka ima iscjeljujuće i kreativne moći. Uz to, otkrio je da majčin glas djetetu služi kao zvučna pupčana vrpca te je on prvi izvor poticaja za dijete. Nakon ulaska u svijet embriologije i proučavanja samoga zvuka, Tomatis je proveo zanimljivo istraživanje na autističnom djetetu koje nije ostvarivalo nikakav kontakt s majkom, osim kada bi dječak odgurnuo majku od sebe kad bi mi se ona previše približila. Doktor je odlučio snimiti glas dječakove majke te ga pretvoriti u akustične zvukove koji su predstavljali vodeno okruženje maternice. U početku je dijete ležalo na podu Tomatisove ordinacije i crtalo. Nije ostvarivalo nikakav kontakt niti s majkom, niti s doktorom već je bilo okupirano crtežem. Tomatis je stao pokraj vrata i pustio zvukove majčina glasa visoke frekvencije. Dijete je skočilo, otišlo do vrata i ugasilo svjetlo. Tomatisu je bilo posve jasno kako dječak pokušava ponoviti svjetlosne uvjete koji su vladali tijekom njegovog fetalnog života. Reprodukcijska se nastavila. Dječak je ustao, prišao majci, sjeo joj i krilo i stao sisati njen palac. U tom je položaju ostao sve dok se reprodukcija nije završila. Ova situacija bila je šokantna s obzirom da dječak nikada prije nije pokazao da poznaje svoju majku ili da prema njoj osjeća naklonost. Nakon tjedan dana provedena je i druga seansa s ciljem zvučnog preporođanja. Dječak je ponovio prethodne radnje stoga je Tomatis prešao na pretvorbu akustičnih zvukova u zvukove iz vanjskog, zračnog svijeta te je na taj način izazvao drugu reakciju dječaka- brbljanje ili mucanje. Na taj je način bila pobuđena dječakova želja za

komunikacijom. Ova metoda uspješno se provodila i na nedonoščadi koja su se borila za život. Tako je dijete koje je bilo izloženo Mozartovoj glazbi pokazivalo znakove normalne aktivnosti kao što su pravilno disanje i stabilan puls, a dijete izloženo pročišćenoj snimci majčina glasa smiješilo se, živahno se pomicalo i pokazivalo je razne znakove zadovoljstva (Campbell, 2005). Dakle, zvukovi i glazba zaista imaju utjecaj na dijete, čak dok je ono još u majčinoj utrobi.

3.UTJECAJ GLAZBE NA DIJETE

Campbell navodi neke pozitivne značajke glazbe koje, kako on kaže, djeluju kao "prirodni pacemaker". Glazba može usporiti i ujednačiti moždane valove jer slušanjem glazbe uspostavljamo dinamičnu ravnotežu između logičnije lijeve i intuitivnije desne polutke koje u međuodnosu rezultiraju kreativnošću. Glazba utječe na disanje, rad srca, puls i krvni tlak. Sporije disanje prilikom opuštanja uz polaganu glazbu pridonosi smirenju, nadzoru nad emocijama, dubljem razmišljanju i boljem metabolizmu. Ona ublažuje mišićnu napetost te poboljšava tjelesne pokrete i koordinaciju. Provođenjem raznih vježbi kod djece razvija se prethodno navedeno stoga je korisno uz vježbu dodati pozadinske zvukove ili glazbu s obzirom da zvukovi i vibracije utječu na snagu, gipkost i tonus mišića. Što je najbitnije, ona povećava motivaciju djeteta na rad te podiže njegovo raspoloženje jer povisuje razinu endorfina, "opijata" iz našeg mozga, u krvi (Campbell, 2005). O važnosti motivacije mnogo govori Mirna Potkovic-Endrighetti u svojoj knjizi "Metoda Suzuki" gdje predstavlja japansku metodu glazbenog odgoja. Motivacija i strpljenje u kombinaciji rezultiraju zagarantiranim uspjehom (Potkovic-Endrighetti, 2002). Nadalje, glazba može regulirati i razne hormone vezane uz stres te poboljšati imunološke funkcije. Pedagog Olav Skille tako je osmislio nešto što se naziva "glazbena kupka". To je oblik terapije koju je Skille primjenjivao na djeci s teškim tjelesnim i mentalnim invaliditetom. Radi se o stvaranju osobitog okružja u kojem djeca uranjaju u zvuk uz pomoć klasične glazbe što im pomaže da se opuste (Campbell, 2005). Odgojitelj u skupini ima mogućnost djeci pružiti to povezivanje s glazbom kako bi svi prethodno navedeni pozitivni učinci glazbe bili ostvareni. Radilo se o aktivnom slušanju glazbe, provođenju različitih igara s pjevanjem, obradi brojalice i slično, uvijek postoji način

da djeci približimo glazbu. Čak i ako se radi o djetetu koje ne uživa u plesanju, pjevanju ili sviranju...Možda će ono uživati u izradi instrumenta pa će se na taj način povezati s glazbom.

“Ukoliko provodimo razne glazbene aktivnosti uz pomoć instrumenata koje posjedujemo, utjecat ćemo na razvoj djetetove muzikalnosti, kao i na njegov cjelovit razvoj.” (Marić i Goran, 2013, str. 14). Najveći naglasak stavljen je na cjelovit razvoj o kojem se u zadnje vrijeme puno priča. U veljači 2011. godine Europska komisija objavila je dva priopćenja koja na razini Europske Unije određuju smjer za budući razvoj politike i suradnju na dva ključna područja: prava djece te odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu. Tim priopćenjima otvorilo se novo poglavlje suradnje na području obrazovanja jer po prvi put EU stavlja naglasak na ustanove ranog odgoja i obrazovanja za djecu od rane do predškolske dobi, na način da naglašava osobni razvoj i dobrobit djeteta, socijalnu integraciju i cjeloživotno učenje. Holistički pristup djetetu promiče utjecaj na cjelokupni djetetov razvoj, a ne samo na jedan, određeni dio razvoja (Hainsworth, 2011). Tako odgojitelj više ne razmišlja na način: “Danas ću s djecom crtati!”. Uvijek postoji neki glavni cilj koji odgojitelj mora odrediti prije nego što provede aktivnost s djecom, ali on uvijek treba pokušavati dotaknuti sva područja dječjeg razvoja. Zbog toga, osim glavne aktivnosti, postoje raznolike predaktivnosti u područjima različitim od glavne, koji će dijete samo pripremiti za ostvarenje cilja koji je odgojitelj naumio. Ukoliko odgojitelj odluči s djecom provesti aktivnost igre s pjevanjem “Medo bere jagode” već u jutarnjim predaktivnostima može upoznati djecu s medvjedom, kakva je on životinja, gdje živi, čime se hrani i tako dalje. Kada dođe do same igre s pjevanjem osim utjecaja na glazbeni razvoj djeteta, odgojitelj pozitivno djeluje na razvoj djetetova govora, s obzirom da dijete prilikom provođenja određene igre izgovara riječi, zasigurno potičemo intelektualni razvoj djeteta. Nadalje, kod djeteta se izaziva osjećaj radosti, znatiželje i vedrine što bogati djetetov emocionalni život. Valja spomenuti i socijalni te tjelesni razvoj. Glazba pomaže razvoju socijalne kompetencije. U zajedničkom pjevanju djeca trebaju biti usredotočena, osim na sebe, i na drugu djecu. Oni se često i među sobom dogovaraju tko će držati koji instrument, tko će kada zasvirati i tako dalje. Taj cijeli dječji kolektiv zajedno stvara glazbu i zajedno su odgovorni za to kako će ona zvučati. Zadovoljstvo koje najčešće uslijedi poslije izvedbe pridonosi razvoju samopouzdanja kod djeteta i potiče dijete na daljnje bavljenje glazbom i uživanje u njoj.

Neizostavno je uz glazbu spomenuti i pokret. Pokret i glazba su međusobno povezani. Pokret budi želju za glazbom, a glazba budi želju za pokretom. Već prvi ton pjesme može potaknuti dijete na lagano pomicanje glave lijevo-desno, pokretanje kukova, pljeskanje,

pucketanje ili udaranje o pod stopalom. Teško je oduprijeti se pokretu kada čujemo glazbu. Postoji i teoretsko objašnjenje ove tvrdnje, a to je nešto što se naziva 'senzomotoričko slušanje'. To je slušanje koje se temelji na činjenici da nijedan drugi osjet ne prodire tako duboko u druga osjetna područja kao što se to događa prilikom slušanja glazbe. Dok slušamo glazbu, cijeli je senzorijski zahvaćen rezonancijom što se onda izražava pokretima koji su više ili manje vidljivi. Kako se prethodno već navodi holistički pristup, tjelesni je razvoj neposredno povezan uz sve druge "razvoje" djeteta. Motoričke vještine vrlo se uspješno mogu razvijati uz glazbu. Pokret uz glazbenu pratnju pospješuje razvoj koordinacije, a korištenjem jednostavnog glazbenog instrumentarija povećava se vještina fine motorike (Marić i Goran, 2013).

4.ODGOJITELJ KAO POKRETAČ GLAZBENOG ODGOJA

"Pozitivna i poticajna sredina presudna je za njihov razvoj. Poznato je da se djeca rađaju s određenim dispozicijama za razvoj glazbenih sposobnosti, a o okruženju u kojem rastu i o njihovoj aktivnosti ovisi koliko će se te sposobnosti razviti. Zato je već u prvoj godini života, pa nadalje, djeci potrebno što češće omogućavati susrete s glazbom i sa što više ugodnih zvučnih doživljaja." (Marić i Goran, 2013, str. 13). Odgojitelj stoga svakodnevno treba djetetu pjevati jednostavne dječje pjesmice, izgovarati brojalice, igrati se prstićima ili igrati igre s pjevanjem. Na taj način on okružuje dijete glazbom koja postaje neizostavan dio djetetova života. Vrlo često možemo vidjeti dijete koje se igra i pjevuši. To je zato što ono uživa u glazbi, ona ga zabavlja i potiče ga na rad.

"Osobe koje se bave odgojem djeteta u ranim godinama njegova razvoja moraju omogućiti razvoj djetetove sposobnosti slobodnog glazbenog izražavanja, zamišljanja, bogaćenje njegova spoznajnog i emocionalnog svijeta, razvoj interesa za glazbu te, poticanjem na slušanje zvukova iz okoline, obogaćivati njegovu auditivnu percepciju." (Marić i Goran, 2013, str. 14) Odgojitelj je taj koji djetetu treba pružiti razne materijale i omogućiti mu iskustva putem kojih će dijete doći do raznovrsnih spoznaja. To će se desiti ukoliko on omogući djeci da sami izrađuju glazbene instrumente ili predmete koji mogu proizvesti bilokakav oblik zvuka. Odgojitelj tijekom pedagoške godine provodi razne radne aktivnosti u koje ubrajamo i izradu različitih predmeta kao što su okviri za fotografije, razne posude, nakit

i slično pa su tako i instrumenti predmeti pogodni za izrađivanje. Postoje razni alternativni načini izrade glazbenih instrumenata od materijala kao što su izrada od čepova, slamki, staklenki, kartona, drvenih štapića, poklopaca od mliječnih proizvoda... Zapravo se radi o otpadnim materijalima koji se vrlo jednostavno mogu prikupiti u svakom dječjem vrtiću ili kod kuće. Odgojitelj uvijek može zamoliti roditelje da prikupe takve materijale kako bi ih bilo dovoljno za svu djecu u skupini. Naizgled beskorisni materijali mogu postati posebni ako ih se promatra na poseban način. Tako ti 'beznačajni' predmeti postaju sredstvo za razvoj glazbenog jezika kojeg je bitno njegovati i ozbiljno shvaćati (Slunjski, 2013). Nadalje, važno je naglasiti da nakon same izrade instrumenata s djecom iste treba odložiti na dogovoreno mjesto, ono koje će djeci biti vidljivo te će oni za njima moći posegnuti. Ukoliko se nakon izrade sve pospremi u kutiju i stavi se na vrh ormara utjecaj zasigurno neće biti isti. Nažalost, odgojitelji često gomilaju materijale u spremnike za koje nemaju mjesta u skupini pa na kraju na njih zaborave. Ono što smo zajedno s djecom izradili treba koristiti u provođenju raznih aktivnosti tijekom dana te ih pokušati uklopiti uz već postojeće poticaje i materijale koje nudimo djeci. Ukoliko je poticaj dovoljan, dijete će samo posezati za instrumentima i vrlo je moguće da dođe do razvoja simboličke igre.

Prilikom odrađivanja prakse u DV-u Trešnjevka u jednoj je skupini odgojiteljica bacala ostatke starog kartona te je skupina dječaka odlučila "posuditi" nekoliko komada i načiniti vlastite klavijature. Uz pomoć markera izradili su tipke koje su imale svoja imena te su održali pravi glazbeni show u svojoj skupini. Za klavijaturama su bili čitav dan, a nisu ih ispuštali iz ruku čak ni na igralištu! Ovo je primjer dječje kreativnosti koja se odraslom čovjeku može učiniti nepojmljivom jer je današnji čovjek toliko naučen na to da mu se sve "servira". Mnoštvo igračaka proizvodi se u tvornicama, a djeci zanimljiviji može biti komad drveta koji udaranjem o kamen proizvodi zvuk. Isto tako, zvuk je nešto što nas okružuje, nešto što je sveprisutno. Zvuk automobila prilikom vožnje do vrtića, majčin glas prilikom pozdrava djeteta, sve su to zvukovi koji se mogu spojiti u cjelinu. Rezultat takvog izlaganja raznim pjesmicama, brojalicama i općenito zanimljivim zvukovima učinit će dijete radosnim i zadovoljnim te će ono u bilo koje vrijeme moći izraziti vlastite glazbene mogućnosti.

5. GLAZBENA OSJETLJIVOST

“Svi se poticaji razvoja glazbenih sposobnosti u dječjem vrtiću zasnivaju na intenzivnom bavljenju glazbom. Unutarnja aktivnost doživljava glazbe, istodobno intelektualna i emocionalna, manifestira se i vidljivim putem: pjevanjem, sintezom glazbe i kretnje, slušanjem glazbenih djela te sviranjem. To su ujedno i temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti djece.” (Marić i Goran, 2013, str. 20) Pjevanje je specifično područje poticanja rane glazbene osjetljivosti djece. Ono se temelji na shvaćanju prema kojem je ono najčešći početni oblik muziciranja u ranoj i predškolskoj dobi. Više o tome govori talijanska djelatnica Rossa Agazzi koja je početkom dvadesetog stoljeća u pedagošku teoriju uvela pojam “odgojno pjevanje”. Ona je pjevanje usporedila s radnikom, majkom i starcem koji prilikom izvođenja svakodnevnih aktivnosti pjevaju jer im pjevanje izvor vedrine, oni pjevaju onome koga vole i onome što vole raditi.

Pjevanje se u najranijoj dobi kreće od spontanog ponavljanja vokala i kratkih slogova na neodređenim visinama, preko vlastitih motiva do kratkih melodija u svakodnevnim kreativnim igrama. U fazi motoričke reakcije na glazbu (koja započinje u šestom, a završava u devetom mjesecu djetetova života) dijete po prvi puta pokušava reproducirati glazbu što se do devetog mjeseca života manifestira kao gukanje. Nakon toga, u fazi prve glazbene reakcije (od devetog do osamnaestog mjeseca života) javlja se “glazbeno brbljanje”, diferencirano reagiranje, raste broj motoričkih reakcija na glazbu te u osamnaestom mjesecu započinje usklađivanje pokreta i glazbe. Tek se u fazi prve glazbene reakcije, oko osamnaestog mjeseca života javlja spontano pjevanje-pjevanje bez riječi, oponašanje teksta ili nekoliko taktova melodije. Najzanimljivija je faza imaginativne pjesme (od tri do četiri godine) kada djeca pjevaju raznovrsne pjesme, vrlo često izmišljaju svoje pjesme ili pjesmu sastavljaju od već postojeće pjesme, no dodaju neke vlastite elemente (Marić i Goran, 2013). Svaki odgojitelj trebao biti svjestan ovih faza i ne inzistirati na savršenom pjevanju i izgovaranju riječi u vrlo ranoj dobi. Isto tako, svako dijete je drugačije, razvija se svojim tempom, ima različite preferencije, karakteristike i crte ličnosti tako da se treba prilagoditi djetetu, a ne da se dijete prilagođava odgojitelju.

Slušanje glazbe je također područje poticanja rane glazbene osjetljivosti koje karakterizira specifičan smisao i karakter. Glazbeno djelo odgojitelj nenametljivo može učiniti prisutnim u djetetovu okruženju. S vremenom će ga dijete zavoljeti i moći će ga prepoznati.

Djelo se djeci može predstaviti putem aplikacije, nekog pokreta ili sadržajem koji je djeci blizak kako bi u njemu pobudili interes za glazbom i želju za ponovnim preslušavanjem neke skladbe. Postoje razni načini na koje možemo uklopiti neko glazbeno djelo u igru bilo to scenski, likovno, pričanjem priče itd. Marić i Goran predlažu igre kojima možemo poticati razvoj rane glazbene osjetljivosti i senzibiliteta sluha, a to su: igre osluškivanja, otkrivanja, prepoznavanja i stvaranja novih zvukova izradom jednostavnih udaraljki, šuškalica, zvečki i slično.

Na posljetku valja spomenuti i sviranje koje je također bitan element u poticanju muzikalnosti i psihomotorike. Korištenje malih instrumenata, udaraljki iz kompleta Orffova instrumentarija ili onih iz vlastite izrade, jednako kao i "vlastitih udaraljki (ruku i nogu)", pruža velike mogućnosti za poticanje doživljaja i realizacije metra i ritma. Sviranje također može biti "ispušni ventil" za dijete ukoliko se ono srami pjevati ili iz nekog drugog razloga to ne želi, instrument može biti odlično sredstvo koje će pomoći djetetu da sudjeluje i da se s vremenom opusti i ohrabri. Većina instrumenata (štapići, zvečke, trokutići, činele, mali bubnjevi i drugo) lako se koristi stoga svako dijete ima priliku svirati na instrumentima. Svaki od tih instrumenata proizvodi neki svoj zvuk što pridonosi tome da se svako dijete može osjećati posebnim jer baš ono ima taj instrument. Kako bi se poticanje glazbene osjetljivosti konkretiziralo pojavljuje se čitav niz raznih oblika glazbenih aktivnosti koje se uspješno mogu uključiti u mnoge odgojne projekte. Radi se o sljedećim aktivnostima: usvajanje pjesme po sluhu, igre uz pjevanje, igre uz instrumentalnu pratnju, igre uz razvoj sluha, igre za zapažanje oblika tona, igre za razvoj osjećanja ritma, igre za razlikovanje jakosti tonova, rad s malim instrumentima, istraživanja različitih zvukova, slušanje glazbenih djela, glazbene zagonetke, male plesne strukture, male glazbene dramatizacije, stvaralačke glazbene improvizacije i tako dalje (Marić i Goran, 2013).

6. GLAZBENE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

“Aktivnost u vrtiću je način vođenja određenog programa koji vodi do realizacije jednog ili više sadržaja. Odgajatelj se prethodno treba pripremiti da bi djeci pružio izabrani sadržaj.” (Gospodnetić, 2015, str. 55) Dakle, kada se govori o glazbenim aktivnostima tada se misli na vođeni sadržaj u kojem odgojitelj nudi mnoštvo načina kao sredstvo ostvarenja cilja, a to je realizacija teme aktivnosti za koju se on odlučio. Temu odgojitelj odabire unaprijed kako bi se na vrijeme mogao odlučiti koji će metodički postupak primijeniti i kako bi se pripremio za samo provođenje aktivnosti.

6.1 Vrste(oblici, sadržaji) glazbenih aktivnosti

Sadržaji koji se najčešće pojavljuju u glazbenim aktivnostima su:

- 1) Igre s pjevanjem
- 2) Obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
- 3) Obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)
- 4) Aktivno slušanje glazbe
- 5) Poticanje dječjeg stvaralaštva
- 6) Sviranje na udaraljka

Sve navedene vrste glazbenih aktivnosti su za djecu igra, premda se riječ “igra” pojavljuje samo u igrama s pjevanjem. Igrajući se dijete neprestano uči, stoga i glazbene aktivnosti za djecu predstavljaju zabavu i radost. U vrtićima se najčešće koriste sadržaji prvih triju oblika aktivnosti premda bi bilo poželjno kada bi se i ostali sadržaji podjednako primjenjivali. Od svih navedenih sadržaja, aktivno slušanje pomalo odskače od ostalih vrsta jer ono predstavlja slušanje već snimljene glazbe ili žive izvedbe. Neizostavno je napomenuti pripremu odgojitelja za sve nabrojene vrste aktivnosti (Gospodnetić, 2015). Premda je igra spontana aktivnost za koju se često ne zna u kojem će smjeru krenuti, odgojitelj dobro mora promisliti o onome što želi postići. Zbog toga se u predškolskim ustanovama koriste pisane pripreme koje predstavljaju odgojiteljev okvir za provođenje aktivnosti.

6.2 Načini rada u glazbenoj aktivnosti

“U glazbenoj aktivnosti može se koristiti više različitih igara, odnosno obrađivati isti sadržaj izmjenjujući izmjenjujući razne načine obrade.” (Gospodnetić, 2015, str. 65). Od više načina rada koje odgojitelj može koristiti u glazbenim aktivnostima osnovna načela su:

- 1) Pokret (neodvojiv je od glazbe)
- 2) Aplikacije (slike, lutke...)
- 3) Udaraljke (instrumenti koje sviraju djeca)

Ova tri načina mogu se koristiti u sljedećim vrstama aktivnosti: obrada ili ponavljanje pjesme te obrada ili ponavljanje brojalice. Osim navedenih načina rada, postoje i dramatizacija (podjela uloga među djecom) te pjesma ili skladba uklopljena u priču.

S obzirom da se u ovaj rad temelji na istraživanju materijalnih uvjeta za provođenje glazbenih aktivnosti, nadalje će se u radu detaljnije opisati udaraljke kao instrumenti, s obzirom da one čine srž glazbenih centara u vrtićima.

7. UDARALJKE

Udaraljke su svojom veličinom, građom i načinima sviranja prilagođene svim dječjim uzrastima stoga je odgojiteljima jednostavno i pogodno odlučiti se za njihovo korištenje (Happ i Happ, 2004). U razdoblju od treće do šeste godine dijete želi opipati nešto što je njegov um već upio, stoga je to vrijeme idealno da djeca probaju koristiti različite instrumente, prvenstveno udaraljke. Njihovo korištenje ima velik utjecaj na razvoj mikro i makro motorike djeteta, jednako kao i razvoj sluha i okulomotorne koordinacije (Gospodnetić, 2015). Kad se djetetu po prvi puta pruži neki instrument treba ga pustiti da ga ono prouči te da dođe do javljanja iskustvenog doživljaja koji je veoma bitan pri upoznavanju instrumenata. Naime, kada dijete prvi put proizvede zvuk nekim instrumentom, tada ono povezuje samu motoričku radnju sviranja i zvuka koji određeni instrument proizvodi. Sam proces sviranja dovoljno je zapanjujuć sam za sebe, stoga ponekad ne valja inzistirati na tome

da dijete mora gledati u odgojitelja, da ga mora oponašati ili da mora pratiti metodički postupak, pogotovo u početku kada se djetetu tek predstavi instrument. Jednostavno treba pustiti dijete da ono uživa u samom procesu sviranja te istražuje zvuk, glazbu, pokret, ples... navedeno se najviše odnosi na trogodišnju djecu jer je za njih karakteristično da provode puno vremena u individualnoj igri. Oni tada djeluju sami, no poticaji odgojitelja su dobrodošli. Odgojitelj je taj koji svakodnevno promatra dijete u njegovim radnjama, promatra njegove interese i način na koji se ono ponaša pa sukladno tome ima moć djelovanja na dijete, čak bi se moglo i reći sugeriranja. On spontano treba ponuditi djetetu nešto što će dodatno upotpuniti taj svijet u kojem se dijete već nalazi. Instrumenti i glazba su često 'materijal' za to upotpunjavanje. Pjesma vrlo često može pomoći djetetu da nešto savlada brže, lakše i jednostavnije (Gospodnetić, 2015).

Dok djeca pjevaju, u rukama mogu imati i udaraljke. One su jedan od instrumenata koji je djeci vrlo zanimljiv jer podsjećaju na produžetke ruku ili prste, što je djeci vrlo zabavno, s obzirom da one proizvode drugačiji zvuk od njihovih vlastitih ručica. Zvukovi udaraljki vrlo snažno motiviraju djecu na kretanje, produžuju trajanje aktivnosti, a samim time i dječju okruženost glazbom. U radu s djecom vrtićke i školske dobi koristi se skup udaraljki koji se naziva Orffov instrumentarij. On je svoje ime dobio po njemačkom kompozitoru koji je u dvadesetom stoljeću komponirao veliko djelo "Musica poetica (Schulwerk)" te je u svoje djelo uvrstio mnoge dječje pjesmice, igre kao što su "Ringe raja" te brojalice uz pratnju udaraljki. Orff je neke udaraljke preuzeo iz sastava simfonijskog i kazališnog orkestra u pravoj veličini (kao što su štapići, trokutići...), a neke koje je prilagodio djeci (timpani, bubanj...) (Gospodnetić, 2015).

7.1 Vrste i načini sviranja udaraljki

Prije no što se upustimo u sviranje udaraljki treba se obratiti pažnja na to da se ruka ili palica odmah nakon sviranja odmakne kako bi dio instrumenta koji će zatirati mogao zazvučati svojom pravom jačinom i kako bi dao zvuk koji traje dovoljno dugo. Odgojitelj također treba biti upoznat sa činjenicom da instrumenti s okruglom opnom ne zvuče toliko dobro kada ih se svira na sredini kruga već se najbolji zvuk postiže svirajući na sredini polumjera kruga. Dakako, to ne znači da po instrumentima s okruglom opnom "ne smijemo" svirati po sredini, dapače, bilo bi odlično kada bi zajedno s djecom krenuli u proučavanje takvih instrumenata, kako bi preusmjerili njihovu pažnju na razliku u zvukovima koji nastaju kada udaramo po

različitim mjestima na instrumentu. Na taj način dopustit ćemo djeci da sama verbaliziraju razliku između proizvedenih zvukova, usporede ih te na posljetku spoznaju zbog čega je to tako.

Jedan od načina sviranja udaraljki je glissando, klizeći način sviranja. Glissando se na klaviru dobije na način da se prsti vuku preko tipaka, a na metalofonu i ksilofonu vučenjem palice po pločicama udesno ili ulijevo. To je sve moguće na udaraljka koje se mogu podijeliti na dvije vrste: melodijske i ritamske.

Melodijske udaraljke su udaraljke koje imaju određenu visinu zvuka, dakle, kod njih čujemo tonove.

Neke od melodijskih udaraljki su:

Ksilofon- sastoji se od drvenih pločica raznih duljina i debljina pa je ton koji ksilofon proizvodi različit. Ksilofon se svira na način da po drvenim pločicama udaramo batićem obloženim filcom. Ono što je praktično je to što se pločice mogu izvaditi ukoliko nam neće trebati prilikom sviranja neke pjesmice pa je djetetu mnogo lakše pogoditi pločicu. Na svakoj pločici piše ime tona, a postoje i mnogi drugi načini kao što su označavanje različitim oblikom ili bojom (koji olakšavaju djeci upamćivanje položaja određenog tona). Instrument srodan ksilofonu je metalofon. On ima metalne pločice i svira se drvenim štapićima. Zvončići su također nalik metalofonu pa za njega vrijedi sve kao i za metalofon.

Zvona su instrument koji je vrlo rijedak u vrtiću, a inače se sastoji od okomitih cijevi koje su ugođene na tonove različitih visina. Ukoliko radimo na razvoju motorike kod djeteta, dobro je koristiti crotales, instrument koji lici na činele, no može se nataknuti na prste ili se držati u ruci jedan po jedan. U vrtiću djeci možemo ponuditi i timpane, velike bubnjeve od kojih svaki ima određenu visinu tona. Na njima svirač može birati tonove i svirati čitave melodije. Još jedan instrument koji djeci možemo ponuditi je gong, instrument sličan velikoj brončanoj čineli. On daje jedan ton koji dugo odzvanja (Gospodnetić, 2015).

Najveća ritamska udaraljka je naše tijelo. Djeca obožavaju pljeskanje, što zapravo i jest udaranje dlanom o dlan u metru. Djeca, a i odrasli često nesvjesno započinju svirati u metru (bilo to pljeskanje, pucketanje, udaranje dlanovima po koljenima ili slično) čim čuju neku dobru pjesmu. Tako se opuštamo, započinjemo se pokretati, vrlo često i pjevati stoga je to najlakši i najprirodniji način da djecu upoznamo s ritmom, prije no što im ponudimo ostale ritamske udaraljke. Ipak, valja biti svjestan da tijelo u pravom smislu riječi nije instrument.

Međutim, glazba i ples su vrlo povezani (glazba stvara ples, a ples stvara glazbu) pa pokrete tijela koji stvaraju zvuk (kao što su npr. pljeskanje) nazivaju se "zvučni kontakti". Oni dakle mogu biti odličan uvod u rad s udaraljka koje donose neke nove izazove kao što su čekanje na red i izmjenjivanje.

Konačno, neke od ritamskih udaraljki koje možemo susresti u odgojno-obrazovnoj skupini su: štapići, ručni bubanj, mali bubanj, trokutić, činele, zvečke, tamburin, praporci, kastanjete, čegrtaljke, zvonca, visilice itd. Nadalje će biti opisana neka od obilježja prethodno navedenih ritamskih udaraljki.

Štapići (klaves), sviraju se na način da štapićem u desnoj ruci odsviramo po štapiću u lijevoj ruci. Pravilo nalaže da bi štapić u lijevoj ruci trebao biti postavljen iznad konkavnog dlana ili da ga pridržavaju palac, prstenjak i mali prst, no mnogu djecu bi ovaj način držanja udaraljki sputavao stoga im se slobodno treba dopustiti da sviraju tako da štapiće u rukama drže lagano te ih brzo odmaknu jedan od drugoga nakon što odsviraju. Duljine su 15-20 centimetara, zaobljeni sa svih strana, ugodni za rukovanje, a za sviranje se koriste u paru (Novosel, 2003).

Ručni bubanj instrument je koji se drži u jednoj ruci, a drugom se gađa sredina polumjera. Postoje različite veličine ručnih bubnjeva. Za djecu su najpogodniji oni mali koji su izrađeni baš za njih. U posljednje vrijeme postoje i ručni bubnjevi načinjeni od plastike te su oni također pogodni za korištenje (Gospodnetić, 2015). Osim toga, bubanj je instrument koji je vrlo jednostavno izraditi zajedno s djecom. "Izrada bubnja kreativna je motorička aktivnost koja potiče djecu na razmišljanje o uporabnim vrijednostima ambalaže i otpadnog materijala. Izborom različitih vrsta i veličina kutija dobivaju se bubnjevi različitoga tona. Igra bubnjevima može biti ritmička igra, pratnja pjesmama, plesu, pričama...Bubnjanjem možemo najavljevati važne vijesti, označavati početak i kraj aktivnosti..." (Juričić, 2005, str. 71).

Mali bubanj (tamburo militare, doboš), također vrsta ručnog bubnja, no on ima dvije opne. Vrlo često se koristi u igrama u kojima postoji glasnik ili vojskovođa koji se nađu na nekom kraljevskom dvoru. Ono što je odlično je to što mali bubanj ima vrpca pa se može objesiti djetetu oko vrata. Najčešće se svira drvenim palicama.

Triangl (trokutić) se izrađuje od finog čelika, a svira se na način da jedna ruka drži vrpca (najčešće je to lijeva ruka) na kojoj visi triangl, a drugom se tankim štapićem svira po donjoj stranici trokutića. Postoji nekoliko sitnica na koje treba pripaziti prilikom korištenja trianglera

te jasno djeci treba pokazati kako se on koristi. Dakle, valja pripaziti na to da prst ne dotakne metal dok se drži vrpca na kojoj visi trokutić, a prilikom udaranja štapićem po trokutiću treba se pripaziti na to da se ruka brzo odmakne. Za zaustavljanje zvuka samo se lagano dotakne trokutić. Pošto trokutić proizvodi vrlo glasan i prodoran zvuk ne preporučuje se korištenje više o nekoliko trokutića istovremeno. Triangl nam još može poslužiti za oponašanje zvona što se naziva tremolo.

Veliki bubanj (gran cassa) bubanj je koji stoji uspravno tako da su mu opne okomite na pod.

Činele (piatti) okrugle su brončane pločice koje izgledom podsjećaju na tanjure. Najčešće se koriste u paru (jednom se udara druga), a rjeđe samo kao jedna. U tom slučaju (pogotovo ako je činela velika) držimo ju u jednoj ruci dok drugom drugom udaramo o samu činelu. Ipak, ako ih koristimo u paru, možemo ih svirati na tri različita načina. Prvi je da se činele dodirnu cijelim unutarnjim površinama nakon čega raširimo ruke da se zvuk raširi po prostoru. Idući način je gornjim bridovima lupkati jednom o drugu, čime dobivamo veću preciznost u sviranju ritmova. Posljednji način je vodoravno držati činele tako da vise prema dolje i desnom lupkati odozgor po lijevoj. Zvuk se može prekinuti na način da se činele prislone o odjeću.

Zvečke (maracas) su kubanski instrument koji se izrađuje od sušenog drva, plastike ili aluminijskog lima. Šupljina ovog instrumenta ispunjena je zrnima riže, graha, košticama, pijeskom i sličnim materijalima. Najčešće se svira tako da se tresu rukom čime nastaje kontinuirani šum ili se instrument okreće. Šum će biti jači ili slabiji, ovisno o materijalu kojim je ispunjena zvečka te ovisno o jačini pokreta ruke. Zvečkom možemo lupati o drugi dlan ili trzajima ruke u kojoj se nalazi zvečka proizvesti željeni zvuk. Različit zvuk dobije se ako se zvečka drži za ruku ili ako se tijelo zvečke stavi u zaobljeni dlan. Zvečka je uz štapiće najčešća udaraljka u vrtiću jer se vrlo jednostavno može izraditi zajedno s djecom.

Tamburin (def) je ručni bubanj s činelicama koje su ugrađene u njegov okvir. On može, a i ne mora imati opnu. Može se svirati na 5 različitih načina: sviranjem jednom rukom po opni (kao kod ručnog bubnja), sviranjem jednom rukom po obruču, trešnjom, trešnjom jednom rukom čekajući da def udari drugu ruku te sviranjem objema rukama dok je def u krilu. Dakle, radi se o instrumentu koji se može koristiti na razne načine. Odgojitelj i dijete imaju mogućnost korištenja ovog instrumenta na način koji oni žele što je odlično jer kreativnost prilikom korištenja ovog instrumenta može izaći na vidjelo. Ovaj se instrument vrlo često koristi u provođenju igara u kojima djeca trče ili oponašaju životinje stoga def u tim situacijama služi

kao sredstvo koje označava da je vrijeme za izvođenje nekog pokreta. Dinka Juričić kaže da je def je jednostavno glazbalo kojim plesači sami prate svoj ples ritmičkim zveckanjem koje nastaje protresanjem defa ili laganim udarcima. Zgodan je za razne igre: ples bajadera na dvorovima sultana, romski ples oko vatre, ples razbojnika i hajduka.... (Juričić, 2005).

Praporci su instrument koji se sastoji od malih metalnih kuglica od kojih svaka funkcionira kao zvečka. Oni se uvijek sastoje od nekoliko kuglica koje su prikačene zajedno, najčešće na drveni štapić (koji se drži u ruci i njime se trese) ili su nanizane na kožnu rukavicu koja se može zavezati djetetu oko ruke i noge kako bi ono moglo istovremeno plesati i svirati. Zvuk praporaca vežemo uz zimu i snijeg s obzirom da podsjeća na zvuk praporaca s velikih saonica. Zbog toga se praporci često koriste u vrtiću u predbožićno vrijeme kada odgojitelji s djecom obrađuju božićne pjesme.

Kastanjete, španjolski narodni instrument, dvije su izdubljene pločice tvrdog drva. Jedna za drugu međusobno su povezane vrpcom. One se sviraju tako da se vrpca natakne na palac ili srednjak, a spretnošću prstiju i dlana dobivaju se precizni ritmovi. Sviranje kastanjeta preteško je za djecu u vrtiću, ali ga odgojitelj može koristiti i ponuditi djeci ovaj instrument kako bi ga oni istražili i možda pronašli neki svoj način sviranja. Postoji još jedna vrsta kastanjeta, kastanjete s drškom. One na vrhu imaju dva plastična poklopca koji se međusobno sudaraju ukoliko tresemo ruku te na taj način nastaje zvuk sličan zvuku koji proizvodi čegrtaljka (drveni štapić pričvršćen je na kotačić sa zupcima, vrtnjom drvenog dijela proizvodi se reski zvuk). Ovo je jednostavnija verzija ovog instrumenta čije će korištenje djeci više pasati jer su ovakve čegrtaljke jednostavnije za korištenje.

Bambusove visilice (bamboo wind chimes) japanski su instrument koji se sastoji od 8 do 15 suhih bambusovih stabljika dugačkih oko 20 centimetara. One vise na dršci te se mogu svirati na dva načina: visilice se zanjiju te same sviraju ili se rukom naglo skupe prema sredini čime nastaje jak, suh i kratak zvuk. Ovaj instrument može se pronaći i u metalnoj verziji, dakle visilice tada nisu drvene već metalne.

Još neki instrumenti koji mogu poslužiti u provođenju glazbenih aktivnosti su agogo (dva zvana povezana s dva različita tona, metalni ili drveni), guiro (nazubljeni instrument po kojem se struže palicom), zvonca (poput praporaca) itd. (Gospodnetić, 2015).

8. ISTRAŽIVANJE

U današnje moderno doba, računala, laptope i ostale gadžete vrlo često možemo pronaći u odgojno-obrazovnim skupinama. Oni mogu poslužiti odgojitelju za reprodukciju nekog glazbenog djela, no možemo li uopće usporediti takav utjecaj na dijete s utjecajem koje ima korištenje tradicionalnih instrumenata kao što su npr. udaraljke?

Cilj istraživanja

Primarni cilj ovog istraživanja je utvrditi kakvi su materijalni uvjeti za provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskim ustanovama. Dakle, opisati količinu, raznovrsnost i kvalitetu instrumenata koji odgojiteljima mogu poslužiti u provođenju raznih glazbenih aktivnosti.

Problem istraživanja

Ispitati kakvi su i koliko ima instrumenata za provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskoj ustanovi.

Hipoteza istraživanja

Materijalni uvjeti za provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskim ustanovama su oskudni.

8.1 METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Postupak istraživanja

Podaci za provedeno istraživanje prikupljeni su od 7. rujna do 11. rujna 2018. godine. Koristila se metoda promatranja.

Uzorak sudionika

U istraživanju su sudjelovala tri zagrebačka dječja vrtića, od čega četrnaest odgojno obrazovnih skupina; pet jasličkih skupina, dvije mlađe skupine, četiri srednje skupine, 5pet starijih i jedna mješovita skupina.

8.2 REZULTATI ISTRAŽIVANJA

8.2.1 DV RAZLIČAK

Istraživanje se započelo u zagrebačkom dječjem vrtiću Različak, u centralnom objektu koji se nalazi u Wellerovom vrtu 1. Kao uzorak odabrano je 6 odgojno obrazovnih skupina, od čega 4 jasličke skupine, 2 starije i 1 mlađa skupina. Po samom ulasku u sve jasličke skupine vidi se da djeca koriste sve što proizvodi bilokakav oblik zvuka, ponajviše zvečke. Za jasličku je dob karakteristična faza prenošenja predmeta jer u toj dobi djeca otkrivaju načine na koje mogu manipulirati raznim predmetima stoga ih često možemo vidjeti kako istražuju na način da predmet bacaju, lupaju njime o pod ili o drugi predmet i slično. Tako osvjeđuju sami sebe i osjećaju se "moćno" jer konačno uviđaju da pokret njihova tijela uzrokuje neku vanjsku promjenu kao što je na primjer pad nekog predmeta na tlo. Zvučni poticaji su ovdje još bolji jer oni uz to zadovoljstvo prenošenja djeci omogućuju još jedan podražaj, a to je proizvodnja zvuka koji onda dopire do njihovih ušiju. Osim toga, razni instrumenti imaju umirujući efekt na dijete pa mogu poslužiti u tu svrhu ili čak kao prijelazni objekt, predmet u kojem djeca pronalaze utjehu i sigurnost kada su tužna.

Prve dvije jasličke skupine dječjeg vrtića Različak smještene su u prizemlju te funkcioniraju kao odvojene skupine, no spajaju ih vrata koja su otvorena pa djeca mogu cirkulirati iz jedne prostorije u drugu, bez obzira kojoj skupini pripadaju. Aktivnosti i obroci provode se u svakoj skupini zasebno. Po ulasku u "Krijesnice" odmah je vidljiv glazbeni centar koji je smješten odmah pokraj kuhinje. U njemu se nalaze dva velika ormara s policama na kojima su smješteni razni instrumenti o kojima će sada biti riječ.

Ono što je vidljivo na prvi pogled, to je velik broj zvečki, različitih veličina, boja i materijala. "Igre šuškalicama pomažu razvoju osjećaja za ritam, vještinu slušanja, razlikovanja i reproduciranja zvukova i glazbe. Potiču razvoj kreativnosti u glazbenim, scenskim i tjelesnim aktivnostima." (Juričić, 2005, str. 463) Dakle, vrlo je dobro to što ova skupina obiluje prethodno navedenim instrumentima. Nadalje, na prvom ormaru nalaze se crotales na stalku, različitih boja i tonskih visina. Odmah pokraj toga nalazi se kutijica u kojoj su drvene kuhače (x12) na koje su zalijepljeni materijali različitih struktura i tvrdoća (kao što su metalni poklopac, kamen, perlice...). Dobro je to što je kutijica blizu crotalesa kako bi sugerirala djeci što mogu uzeti kako bi proizveli zvuk na instrumentu koji je izložen odmah pokraj nje. Pokraj

kuhača našla se slamnata traka na koju su pričvršćena zvonca. Nadalje, kao i u većini odgojno-obrazovnih skupina, ovdje možemo pronaći zvučnu slagalicu (zvučni memory) koja se sastoji od plastičnih boca (u ovom slučaju prozirne boce od Coca Cole) napunjenih raznovrsnim prirodnim materijalima. Tako se u njima može pronaći riža, tjestenina, grah, proso, zob, žirevi itd. Dio bočica je proziran, a dio su bijele bočice kroz koje se ne može vidjeti što je unutra. Djeca u ovoj dobi još ne mogu upariti bočice istog sadržaja, ali je odlično to što je dio bočica proziran jer tada djeca mogu doći do spoznaje koje materijal proizvodi koji i kakav zvuk. Ove su bočice vrlo aktualne u ovoj skupini i djeca ih neprestano nose u rukama. Pokraj bočica smještene su raznovrsne zvečke koje su pretežito izrađivali odgojitelji, s obzirom da dječja motorika još nije na razini koja je potrebna za izrađivanje ovakvih materijala. Zanimljiv je instrument koji je izrađen od papirnatoj tanjura na čije su krajeve pričvršćena zvonca (x5). On izgledom podsjeća na def, tj. polovicu defa, osim što je lakši i djeci je jednostavniji za korištenje. Osim tog instrumenta, u kutiji je 10ak drvenih, plastičnih i limenih zvečki jednostavnog oblika. Na ormaru se nalaze improvizirane visilice. Umjesto bambusovih stabljika iskorišteni su stari ključevi u bojama koji vise na trakicama. Iza visilica nalaze se fotografije instrumenata kao što su trijangle, def, kastanjete, štapići itd. Na dno ormara stavljene su suknjice od tila na koje su pričvršćena zvonca (x12). Til je u različitim bojama i izgleda vrlo atraktivno, pogotovo za djevojčice. Ako dijete obuče takvu suknjicu, ono ima mogućnost osjetiti sve pokrete svoga tijela dok pleše s obzirom da zvonca zazvone čim se napravi neki pokret. Aktivnosti za djecu jasličke dobi temelje se na pokretu i osvješćivanju sebe i svoga tijela stoga materijali poput navedene suknjice mogu odlično poslužiti.

Slika 1. Prikaz visilica, zvečki, bočica, suknjica i fotografija

Na drugom ormaru većinom su smještene zvečke. Na svakoj od polica jedna je vrsta zvečki te su sve izrađene od strane odgojitelja. Čvrste su, estetski privlačne te zaobljenih rubova kako se dijete ne bi ozlijedilo. Na donjoj polici ponovno bočice, no ovaj put sa crvenim plastičnim držačem. Kao i bočice na drugom ormaru, ove su napunjene materijalima koji su vidljivi (cornflakes, lan, tjestenina, kestenje...). Na srednjoj polici također ponovno slagarica od kaširanih čaša (x10), dvije duguljaste zvečke izrađene od kartona te, djeci vrlo zanimljive i lake za uporabu, plastične zvečke od žlica i kutijice u sredini koja je napunjena materijalima. Ove su zvečke vrlo praktične, lagano ih je držati u ruci (s obzirom da jaslčari imaju sitne dlanove) pa ih sukladno tome djeca stalno koriste. Dakle, sviranje na udaraljka je aktivnost koja se najčešće provodi u ovoj skupini sukladno materijalnoj opremljenosti (većinu instrumenata čine zvečke).

Slika 2. Prikaz zvečki izrađenih od strane odgojitelja

CD player je u Krijesnicama uključen stalno i djeca su navikla na pasivno slušanje glazbe. Oni plešu, pjevaju i zaista se vidi da je glazbeni odgoj u ovoj skupini važan. Pokraj CD playera nalazi se mnoštvo CD-a koje odgojitelji koriste u provođenju aktivnosti aktivnog slušanja. Prije spavanja CD player služi za laganu, umirujuću glazbu ili neku priču, bajku kako bi se djeca što lakše uspavala.

Skupina "Zvezdice", kao što je prethodno navedeno, spojena je s "Krijesnicama". S obzirom da je u Zvezdicama većina materijala izrađena od strane odgojitelja, u Krijesnicama se može pronaći mnoštvo plastičnih igračaka i zvečki u obliku životinja, telefona, zvona i slično.

Slika 3. Prikaz zvečki

One su smještene na polici između centra za građenje i obiteljskog centra. Velik broj tih igračaka trebao bi raditi na baterije ali u većini igračaka baterija nije bilo. Tako mala plastična gitara i radio ne rade. Djeca su svjesna da dugmad na igračkama nečemu služi i da će se pritiskom na dugme nešto dogoditi. Ukoliko se ništa ne dogodi, taj predmet djetetu najčešće više neće biti zanimljiv. Kod djeteta rane dobi "neispravnost" igračke lako može izazvati osjećaj frustracije, pogotovo ako je igračka jučer radila, a danas više ne radi. Bitno je paziti na ovakve stvari jer su takve igračke namijenjene tome da dijete osjeti zvukovni podražaj nakon pritiska na dugme.

Uz "zvukovne" igračake koje u aktivnostima mogu poslužiti kao zvečke na ormaru se mogu pronaći bambusove visilice, no djeca ih jedva mogu dosegnuti rukama.

Slika 4. Prikaz bambusovih visilica

Najzanimljivije su plastične narukvice u obliku ptica u čijim su krilima kuglice. I u ovoj skupini nalazi se CD player te su djeca, kao i u Zvezdicama, stalno izložena glazbi. Radi se najviše o dječjim pjesmicama koje zaista zabavljaju djecu, ona se stalno njišu i prenose igračke. Iz razgovora s odgojiteljicom saznaje se da djeca svakodnevno rade kratku tjelovježbu na tepihu u centru građenja, uz glazbu, no pritom koriste samo tijelo kao veliku udaraljku. Zvečke koje se nalaze u skupini služe samo kao igračke.

U prizemlju vrtića nalazi se zanimljiva jaslička skupina u kojoj se nalaze razni poticaji koji podražuju sva djetetova osjetila. Dijete putem osjetila svakodnevno prima informacije koje se obrađuju u mozgu i na taj način uči. Zbog toga su pokret, glazba, pjevanje i ples neizostavan dio djetetova odrastanja. Ova skupina zaista je puna materijala, čak se u sredini prostorije nalazi tobogan koji vodi do bazena s lopticama u kojeg se djeca mogu spuštati. Prvo što se zamjećuje je gitara koja je pravo osvježanje s obzirom da odgojitelji, ako uopće sviraju, većinom sviraju klavir. U razgovoru s odgojiteljicom saznaje se da gitara najviše služi kao priprema za jutarnju tjelovježbu koja se svakodnevno provodi na tepihu. Ona također daje informaciju o učestalom održavanju radionica, posebno onih za izrađivanje glazbenih instrumenata. Pokraj ulaza vidljiv je mali glazbeni centar u kojem se može pronaći ksilofon, plastični def, dječji sintetizator zvuka, 30ak različitih vrsta udaraljki (najviše zvečke i štapići), instrument koji u sebi sadrži ksilofon i tri materijala pričvršćena na veliko drvo itd. Ono što je u ovoj skupini najzanimljivije to je instrument koji proizvodi zvuk sličan grmljavini stoga se može koristiti u raznim igrama oponašanja oluje.

Slika 5. Prikaz instrumenta čiji zvuk oponaša zvuk grmljavine

Osim tog glazbenog centra, kako odgojiteljica kaže, "glazbeni centar je svugdje" zato što su sitne igračke napunjene kuglicama i sličnim oblicima posvuda po skupini. Na stolu se nalazi CD player koji je neprestano uključen.

U posljednjoj jasličkoj skupini vlada poprilično oskudna situacija kada se govori o materijalnim uvjetima za provođenje glazbenih aktivnosti. Naime, u ovoj skupini ne postoji glazbeni centar u kojem bi se mogli pronaći instrumenti. Na početku sobe nalazi se polica na kojoj su smještene plastične kutije u kojima se nalaze predmeti koji nemaju svoje mjesto pa su se našli ovdje. Tako se u jednoj od kutija može pronaći potrgani ksilofon, mali def i tjestenina koja je (prije nego što se potrgala) bila pričvršćena za užu kako bi tvorila zvečku. Na polici se nalaze zvečke izrađene od žlica (kao što je opisano u "Krijesnicama"), oko dvadeset komada te glazbena slagarica. Većina je, dakle, instrumenata smještena na mjesto na koje djeca ne zalaze pa i ono što ova skupina posjeduje biva "sakriveno". Ipak, u ovoj je skupini CD player vrlo bitna stvar jer odgojiteljica obrađuje pjesme zajedno s djecom, no slično kao u prethodno navedenim skupinama, najveći poticaj su tijelo i pokret.

Slika 6. Prikaz centra aktivnosti u kojem su smješteni instrumenti

U mlađoj skupini može se pronaći nekoliko glazbenih instrumenata koji su umetnuti u džepove prišivene na tkaninu koja visi na ormaru pokraj centra za građenje i obiteljskog centra. U njoj se nalazi šest manjih i dvije veće činele, osam štapića, dva trokutića te šest zvečki te uz to još jedna mala gitara.

Slika 7. Prikaz tkanine s džepovima u kojima su instrumenti

U dvjema starijim skupinama ne postoje nikakvi materijali vezani uz glazbu osim metalnih visilica u jednoj od skupina.

8.1.2 DV TREŠNJEVKA

Starija skupina "Mace" svoj glazbeni centar smješta pokraj centra za građenje od kojeg se odvaja ormarom na kojem su smješteni instrumenti. Kao i u većini do sada navedenih odgojno-obrazovnih skupina u Macama se nalazi zvučna slagarica koja se sastoji od 6 parova (12 bijelih bočica). Ispod svake bočice nalazi se simbol koji je jednak simbolu na bočici u kojoj se nalazi istovrsni materijal. Na dnu ormara može se pronaći još šest parova ovakvih boca samo što su one puno veće te su one namijenjene za sviranje, a ne za uparivanje. U košari na ormariću smješteni su praporci, njih sedam različitih oblika. Na policama se nalaze štapići (30 tanjih glatkih, 4 deblja i 8 štapića s naborima), šest kupljenih zvečki i pet izrađenih (od bočica, uz štapić kao držač), šest trokutića, četiri činele, četiri defa (2 plastična i 2 šuplja) te dvije velike drvene zvečke.

Slika 8. Prikaz glazbenog centra skupine "Mace"

Najzanimljivija je glazbena torba koja je popunjena instrumentima. Radi se o dvadeset i dva štapića, devet trokutića, dvije kastanjete, četiri činele i pet malih bubnjeva.

Slika 9. Prikaz "glazbene torbe"

Po prvi put u istraživanju susrećemo se s plakatom koji prikazuje tekst pjesme, popraćen fotografijama ispod kojih su nacrtani instrumenti koji trebaju zasvirati kada se izgovore određene riječi.

Prema riječima odgojiteljice zaključuje se da se štapići najviše koriste za provođenje glazbenih aktivnosti, zatim trokutići i def. Osim toga, u ovoj se skupini podosta bavi prethodno opisanim plakatom. Kreće se od teksta pjesme i tijelu kao udaraljki pa se nakon

toga uvode ostali instrumenti. Mace također posjeduju CD player koji se aktivno koristi za slušanje glazbe.

Pokraj Maca nalazi se starija glazbena skupina "Zvezdice". To je skupina najbogatija glazbenim materijalima pa sukladno tome prostorno zauzima veći dio skupine. Ispred ogleдалa nalazi se veliki tepih koji je okružen policama na kojima se nalaze instrumenti koji su vrlo uredno sortirani. Ondje se nalaze pianino i velika linija pokraj koje je mnoštvo cd-a. Na policama leže četiri defa (dva plastična sa zvoncima, jedan šuplji i jedan plastični bez zvonaca), dvije velike činele, jedna drvena tamburica i ksilofon. U plastičnim kutijama na vrlo praktičan način sortirani su instrumenti. Na kutijama se nalaze natpisi zbog lakšeg snalaženja s instrumentima. Radi se o batičima (dvadeset i šest metalnih, trideset drvenih i dvanaest filcanih), pletenim zvečkama (x5), činelama (dvije velike i šesnaest manjih), šezdeset štapića (od čega četrdeset i četiri glatka i šesnaest s naborima), zvoncima (na pojasu, samostalnih i još nekoliko raznih), kastanjetama (dvije na dršci, jedna drvena i tri plastične), više od trideset trokutića te pet drvenih zvečki. Osim instrumenata, soba je prepuna priručnika i knjiga za odgojitelje i djecu. Literatura koja se nalazi na policama i u kutijama najviše opisuje sviranje na blok-flauti, s obzirom da djeca u ovoj skupini imaju svoje blok-flaute na kojima (uz instrukcije i upute odgojitelja) sviraju. Iznad toga nalazi se mnoštvo plakata na kojima je iznad teksta pjesmice (na hrvatskom i engleskom jeziku) nacrtan ton u određenoj boji. Djeca su u početku svakom tonu pridružila boju i na taj su način zapamtila koji je koji ton. Nadalje, u jednoj se kutiji nalaze sličice instrumenata i životinja koje mogu poslužiti kao aplikacije u obradi pjesme. Preko puta navedenih instrumenata nalazi se tradicionalni dio u kojem su smješteni predmeti poput poklopaca (koji služe kao činele), potkove (koje međusobnim udaranjem proizvode zanimljiv zvuk), kuhače (obložene raznim materijalima), komadi drveta u obliku štapića i slično.

Slika 10. Prikaz glazbenog centra skupine "Zvezdice"

8.1.3 DV VRBIK

Posljednji vrtić čijih je pet odgojno-obrazovnih skupina poslužilo kao uzorak u ovom istraživanju dječji vrtić Vrbik. On se sastoji od jednog centralnog i dva područna objekta. Istraživalo se po dvije grupe u svakom objektu. Svaka skupina posjeduje vlastiti CD player i prema izjavama odgojitelja on se koristi svakodnevno u razne svrhe.

Jaslička skupina "Leptirić" bogata je prozirnima bočicama (x15) napunjenim raznim materijalima kao što su slamke, kuglice, žitarice itd. Nekoliko boca napunjeno je vodom i u njima se nalaze mekane jednobojne kuglice pa takva bočica pozitivno utječe na razvoj senzoričke kod djeteta. Uz te manje bočice izloženo je pet većih boca napunjenih plastičnim čepovima pa one također služe kao zvečke. Osim navedenih bočica raznih veličina na policama se može pronaći mnoštvo plastičnih, kupljenih instrumenata kao što su klavijature, bubanj i slično. Dakako, štapići (x5), drvene zvečke (x4), kuhače (x2) i batići (x2) neizostavan su dio svake jasličke skupine, pa tako i ove.

Slika 11. Prikaz bočica s materijalima u skupini "Leptirić"

Mlađa odgojno obrazovna skupina "Dunje" većinu svojih instrumenata smjestila je u džepove sašivene na tkaninu. U njima se nalazi deset štapića, tri defa, osam različitih zvečki i pet kastanjeta s drškom. Na ormariću pored leže ksilofon, osam činela i košarica s raznim sitnim instrumentima. Na zidu su nalijepljeni mali plakati s pjesmicama i brojalicama uz crteže (Pi, pi pi, Pliva patka i Iš, iš, iš). Najvažniji instrument u ovoj skupini je harmonika koju svira odgojiteljica i nju pretežito koristi u radu s djecom i glazbenom odgoju.

Slika 12. Prikaz glazbenog centra skupine "Dunje"

U srednjoj skupini "Trešnjice" po prvi put se nailazi na posebnu prostoriju koja predstavlja glazbeni centar ove skupine. Njena vrata su zatvorena ali ukoliko bilo koje dijete želi ući u ovu prostoriju ono to može učiniti uz nadzor odgojitelja. Ova prostorija je estetski privlačna i vrlo uredna. Na samom ulazu smješten je klavir. Na njemu se nalazi plakat s tekstem brojalice. Ispod određene riječi nalazi se fotografija ili crtež koji postoje u fizičkom obliku aplikacije i odgojitelji ih koriste za obradu brojalice/pjesme uz aplikacije. Pokraj klavira su kutije s raznim instrumentima. Radi se o osam defova, pet kastanjeta, tri trokutića, petnaest zvečki (većinom plastične, kupljene), velika plastična boca napunjena perlicama, praporci (x3), jedno zvono i jedna strugalica. Zatim mali tradicionalni dio sa metalnim i drvenim visilicama (poput mobila), neobrađeni drveni štapići, drveni bubanj te drveni štapići spojeni u dvije veće površine. Nadalje, fotografije instrumenata na zidu, iznad njih opet plakat s crtežima instrumenata ispod teksta, s lijeve strane jedan drveni i dva plastična bubnja. U produžetku sobe smješten je stol na kojem su slikovnice, sličice instrumenata te puzzle, također sa sličicama instrumenata. Na zidu je i crtovlje ispod kojeg se nalazi pjesmarica i plakat koji predstavlja vrste instrumenata. Postoji još jedan ormarić na čijim su policama dvije gitare, pet ksilofona, deset zvečki, a sa strane veliki mikrofona. Kao i u većina odgojno obrazovnih skupina do sada i ova posjeduje vlastiti CD player, kao i sve skupine u dječjem vrtiću Vrbik. Odgojiteljica s djecom najviše provodi aktivnosti igara s pjevanjem (ponajviše tradicionalne igre) te obradu brojalice uz aplikacije.

Slika 12. Prikaz glazbenog centra skupine "Trešnjice"

Mješovita odgojno-obrazovna skupina "Ribice" skupina je koja temelji svoj rad na Montessori programu stoga se pri samom ulasku u grupu vidi da djeca sjede na malim tepisima i da se svako dijete bavi određenom aktivnošću (pretakanjem vode iz čaše u čašu kapaljkom, prijenos pijeska iz kutije u čašu uskog grla...). Na samom kraju skupine nalazi se maleni glazbeni centar sa ksilofonima (x2), metalofonima (x2), velikom zvečkom, defovima (x2), štapićima (x2), zvečkama (x5), trokutićima (x3), kastanjetama (x4) i praporcima (x2) te velikom pločom na kojoj je ucrtano crtovlje na koje se mogu staviti tonovi u obliku kuglica koje se nalaze u kutiji sa strane. Osim toga, u skupini se nalazi i sintetizator zvuka. Ribice najviše njeguju aktivnosti u krugu pa se sukladno tome najčešće bave obradom pjesme i igrama s pjevanjem.

Slika 13. Prikaz instrumenata u skupini "Ribice"

U starijoj skupini "Mrav" ne postoje nikakvi materijalni uvjeti za provođenje glazbenih aktivnosti osim CD playera.

8.3 RASPRAVA

Rezultati istraživanja pokazali su da materijalni uvjeti za provođenje glazbenih aktivnosti najviše ovise o dobi djece tj. da je najveća raznolikost materijala u jasličkim skupinama, a kako se dob povećava, opremljenost je sve siromašnija, osim ako se radi o glazbenoj skupini. Većina jasličkih skupina koje se navode u istraživanju obiluju glazbenim instrumentima. Gotovo u svakoj postoje zvečke, ksilofoni, praporci, bubnjići itd. S druge strane, neke starije

odgojno-obrazovne skupine ne posjeduju apsolutno nikakve instrumente koji bi mogli poslužiti kao poticaj. Stoga se nameće pitanje zašto je to tako, da li je mlađoj djeci potrebnije više instrumenata kako bi glazbene aktivnosti bile uspješne? Ili stariju djecu ne zanima glazba?

Iako je pokret nešto od čega se polazi (prije nego što se uvedu glazbeni instrumenti, aplikacije i slično) i uz njega nisu potrebni nikakvi instrumenti, izgleda da su ipak odgojitelji svjesni da od rane dobi trebaju poticati glazbeni odgoj provođenjem glazbenih aktivnosti te da djeca te dobi zaista silno uživaju u glazbi i osjećaju posjedovanja nekog instrumenta pogotovo jer oni mogu djelovati umirujuće za njih. Osim toga, oni se tada najviše razvijaju i potrebno im je što više poticaja kako bi upoznali svijet.

S druge strane, zabluda je da starijoj djeci glazba, ples, pjevanje i pokret nisu zanimljivi. Dapače, oni su dosegli toliki stupanj razvoja da s njima odgojitelj može provoditi glazbene aktivnosti na najsloženije načine. U današnje doba stavlja se veliki pritisak na čitanje i pisanje prije odlaska u školu pa se mnoge druge stvari zapostavljaju.

Ono što je zajedničko gotovo svim skupinama u kojima se provelo istraživanje (osim u starijima) je posjedovanje CD playera koji može poslužiti za reprodukciju glazbenih djela i slušanje raznih dječjih pjesmica. Upitno je koliko se zaista on koristi za samo provođenje glazbenih aktivnosti, no svakako je njegova prisutnost u skupinama pozitivna stvar.

Što se tiče kvalitete materijala, jasno je vidljivo da se u skupinama u kojima odgojitelji zaista rade na glazbenom odgoju i provode glazbene aktivnosti s djecom zaista drži do kvalitete instrumenata te do urednosti glazbenog centra. U takvim je skupinama sve na "mjestu", instrumenti su sortirani prema vrsti te su svrstani na logičan način pa se tako pokraj klavira nalaze note, pokraj drvenog bubnjića nalazi se drveni batić i tako dalje. S druge strane, odgojno-obrazovne skupine u kojima odgojitelji ne pridaju veliku važnost glazbi i glazbenim aktivnostima instrumenti su posvuda, dio njih nije funkcionalan ili im nedostaje neki dio.

Odgojitelj je svakako osoba koja može utjecati na materijalne uvjete za provođenje glazbenih aktivnosti s obzirom da se većina instrumenata na vrlo lak način može izraditi samostalno ili zajedno s djecom. Prvo što je potrebno je volja za provođenjem glazbenih aktivnosti uopće, opuštenost pri pjevanju, plesanju i jednostavno uživanje u glazbi i prijenos takvog pozitivnog stava na djecu.

9. ZAKLJUČAK

Sukladno holističkom pristupu, odgojitelji u vrtićima svakodnevno provode razne aktivnosti s djecom u svrhu utjecaja na sva područja njihova razvoja. U te aktivnosti ubrajaju se i glazbene kojima valja pridati veliki značaj s obzirom da glazba ima snažan utjecaj na dijete i njegov socijalni, emocionalni, tjelesni i intelektualni razvoj. Neizostavna je i uloga odgojitelja kao pokretača glazbenog odgoja i osobe koja osmišlja načine na koje će svojom kreativnošću približiti glazbu djeci. Njegova je zadaća poticati ranu glazbenu osjetljivost djece te pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbenih djela i sintezom glazbe i kretnje oživjeti glazbu u predškolskoj ustanovi. U glazbene su se centre tako smjestili razni instrumenti koje odgojitelji koriste u provođenju glazbenih aktivnosti. Ovim istraživanjem pokazalo se da su najčešći materijali u skupini razne vrste udaraljki kao što su zvečke, štapići, praporci, ksilofoni ili trokutići. Svaka skupina posjeduje i vlastiti CD player te neke vlastiti klavir ili harmoniku na kojima odgojitelji sviraju i pjevaju zajedno s djecom. Ipak, opremljenost ovisi o dobnoj skupini stoga jasličke skupine sadrže najviše instrumenata, a starije najmanje ili gotovo ništa. Kvaliteta instrumenata u nekim je skupinama upitna. Za to su odgovorni odgojitelji čija je zadaća voditi brigu o funkcionalnosti instrumenata i njihovoj raspoređenosti u prostoru. Općenito su odgojitelji ti koji imaju najveću ulogu u opremanju glazbenih centara i izradi materijala za provođenje glazbenih aktivnosti. Dob djeteta ne bi trebala imati veze s materijalnim uvjetima no ipak se čini da se naglasak stavlja na neke druge vrijednosti što je dijete starije. Djeca svih uzrasta zaslužuju uživati u glazbi i imati slobodu izražavanja u glazbenim aktivnostima koje omogućuju odgojitelji. Na posljetku sve ostaje na njima i njihovoj volji i motivaciji za opremanje i provođenje glazbenih aktivnosti u predškolskim ustanovama.

LITERATURA

Campbell, D. (2005). *Mozart efekt*. Čakovec: Biblioteka JUPITER.

Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor d.o.o..

Happ, E., Happ, R. (2004). *Skočizvuk*. Zagreb: Naj Domus d.o.o..

Juričić, D. (2005). *Velika enciklopedija malih aktivnosti*. Zagreb: Školska knjiga

Marić, Lj., Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.

Novosel, I. (2003). *U glazbi zajedno*. Petrinja: Visoka učiteljska škola u Petrinji

Slunjski, E. (2013). *Kako djetetu pomoći da...(p)ostane kreativno i da se izražava jezikom umjetnosti*. Zagreb: Element d.o.o..

Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu na adresi <https://hrcak.srce.hr/file/213399> (1.9. 2018.)

Potkovac-Endrighetti, M. (2002). *Metoda Suzuki: japanska metoda ranog glazbenog odgoja*. Labin: Mathias Flacius

Prilozi

Ja, Dora Drmić, studentica III. godine Učiteljskog fakulteta- Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Zagrebu, izjavljujem da sam ovaj završni rad izradila samostalno, uz pomoć mentora.
